

Biện pháp nâng cao kỹ năng tự học cho sinh viên năm thứ hai ngành Giáo dục Mầm non Trường Cao đẳng Sư phạm Nam Định

Vũ Thị Kim Dung*, Trần Thị Tâm*

*ThS. Trường Cao đẳng Sư phạm Nam Định

Received: 08/04/2024; Accepted: 16/04/2024; Published: 26/4/2024

Abstract: Self-study is an indispensable objective requirement for the training and learning process at colleges and universities, especially for students of pedagogical schools. This article presents some measures to improve self-study skills for second-year students majoring in Early Childhood Education at Nam Dinh College of Education.

Keywords: Self-study skills, students, Preschool education, Nam Dinh Pedagogical College.

1. Đặt vấn đề

Sinh viên (SV) năm thứ hai ngành Giáo dục Mầm non trường Cao đẳng Sư phạm Nam Định dù đã có hơn một năm học tập dưới mái trường Cao đẳng Sư phạm, đã có ý thức tự hoàn thiện mình, có ý thức tự học (TH) để nâng cao trình độ, tự trang bị một số kỹ năng (KN) cần thiết làm giàu thêm vốn hiểu biết, vốn sống của bản thân. Tuy nhiên cũng còn một bộ phận SV chưa ý thức được vai trò của TH, chưa có KN TH thích hợp. Xuất phát từ những lí do nêu trên, tác giả chọn đề tài: Một số biện pháp nhằm nâng cao KN TH cho SV năm thứ hai ngành Giáo dục Mầm non trường Cao đẳng Sư phạm Nam Định để nghiên cứu.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Các kỹ năng TH của SV năm thứ hai ngành Giáo dục Mầm non - trường Cao đẳng Sư phạm Nam Định

2.1.1. Kỹ năng đọc giáo trình và nghiên cứu tài liệu của SV năm thứ hai ngành Giáo dục Mầm non

Bản chất của hoạt động dạy học ở đại học là hoạt động mang tính chất nghiên cứu. Đọc giáo trình và nghiên cứu tài liệu ở đây được hiểu là mọi nguồn tài liệu học tập có liên quan đến môn học. Đọc sách không chỉ phụ thuộc vào việc chúng ta đọc cái gì mà còn phụ thuộc cách thức chúng ta đọc như thế nào. SV muốn hiểu được nội dung, hiểu được cuốn sách muốn truyền tải thông điệp gì thì SV cần xác định được mối liên hệ của từng phần nội dung được trình bày trong quyển sách, phát hiện được nội dung nào cần cho mình.

2.1.2. Kỹ năng ghi chép tài liệu của SV năm thứ hai ngành Giáo dục Mầm non

Cùng với KN đọc giáo trình và nghiên cứu tài liệu thì KN ghi chép tài liệu cũng rất quan trọng trong hoạt động TH. Nếu rèn luyện KN đọc giáo trình mà

không rèn luyện KN ghi chép thì việc đọc có nguy cơ trở thành vô nghĩa vì khả năng ghi nhớ bằng não bộ của con người có giới hạn. Việc ghi chép bao giờ cũng mang sắc thái cá nhân, nó gắn liền với sự hiểu biết và trình độ lĩnh hội của SV.

2.1.3. Kỹ năng ôn tập của SV năm thứ hai ngành Giáo dục Mầm non

Hình thức đào tạo theo học chế tín chỉ đòi hỏi SV phải TH rất nhiều. Đặc biệt, đối với chuyên ngành Giáo dục Mầm non với rất nhiều học phần, những nội dung học tập mới mẻ, KN học tập chủ yếu hướng vào TH, tự nghiên cứu, yêu cầu KN TH của các em ở mức cao hơn nên SV mầm non cần trang bị cho mình các KN TH trong đó có KN ôn tập để đạt hiệu quả cao nhất trong học tập.

2.1.4. Kỹ năng tự kiểm tra, đánh giá của SV năm thứ hai ngành Giáo dục Mầm non

Trong quá trình học tập và nhất là quá trình TH nói riêng của SV thì việc tự kiểm tra, tự đánh giá là biện pháp giúp SV hình thành KN, kĩ xảo từ đó nhận biết rõ ưu khuyết điểm của bản thân nhất là phương pháp học tập để tìm cách khắc phục.

2.2. Một số biện pháp nhằm nâng cao kỹ năng TH cho SV năm thứ hai ngành Giáo dục Mầm non

2.2.1. Nhóm biện pháp đối với SV

1) Lập kế hoạch tự rèn luyện các kỹ năng TH

Lập kế hoạch trong học tập nói chung và rèn KN TH nói riêng không chỉ giúp SV mầm non năm thứ hai tập trung chú ý mục tiêu, dễ dàng xác định thứ tự ưu tiên các công việc, tiết kiệm thời gian mà còn tạo điều kiện tự kiểm tra, đánh giá quá trình TH; tạo động lực để thực hiện việc rèn luyện thường xuyên, liên tục. Do đó, tác giả đưa biện pháp lập kế hoạch tự rèn luyện các kỹ năng TH lên vị trí hàng đầu trong các biện pháp đối với SV.

2) Tham gia các khóa học về kỹ năng TH

Việc SV tham gia các khóa học đào tạo KN TH là biện pháp cần thiết để được hỗ trợ các hệ thống kiến thức, định hướng rèn luyện KN từ các chuyên gia giáo dục.

Hiện nay, các khóa đào tạo trực tiếp chuyên sâu về KN TH thường không được tổ chức riêng lẻ mà được lồng ghép vào chương trình giáo dục KN sống, KN học tập tại một số trung tâm, tổ chức giáo dục. Do đó, SV có thể tìm hiểu, đăng kí học các khóa học này để nâng cao KN sống nói chung và KN TH nói riêng trong thời gian rảnh rỗi. Bên cạnh đó, các em có thể tìm hiểu và tham gia các lớp học trực tuyến giúp SV chủ động về thời gian, giảm sự căng thẳng và tăng hứng thú tìm hiểu, chia sẻ: kinh nghiệm về việc rèn KN TH có hiệu quả, mở rộng những kiến thức mới hoặc học hỏi những kiến thức chuyên ngành với các chuyên gia giáo dục đầu ngành và các bạn SV cùng chuyên ngành Giáo dục Mầm non từ khắp nơi trên toàn quốc khi khoảng cách địa lí không còn là trở ngại.

3) Biện pháp chọn và sử dụng công cụ tìm kiếm thông tin một cách phù hợp

Với sự đa dạng và phong phú của hệ thống các công cụ tìm kiếm thông tin: sách, giáo trình, báo, tạp chí... qua các thiết bị như tivi, đài, máy tính đặc biệt với sự xuất hiện của các công nghệ hiện đại như Smartphone hay Internet đã trở nên gần gũi, quen thuộc với SV và từ đó đã làm thay đổi rất nhiều thói quen tìm kiếm hoặc thu thập thông tin của các em. Qua đó cũng giúp cho quá trình TH của SV trở nên thuận tiện, SV có thể nhanh chóng tiếp cận và khai thác được nguồn tài nguyên vô tận thông qua các công cụ tìm kiếm này để giải quyết các nhiệm vụ TH được giao một cách hiệu quả.

Ngoài ra, sách, giáo trình, báo, tạp chí... cũng là những địa chỉ có thể giúp SV tìm hiểu cách thức, kinh nghiệm TH hiệu quả. Các nguồn sách đến từ các nhà xuất bản đáng tin cậy, SV có thể tham khảo như: nhà xuất bản Giáo dục, nhà xuất bản Đại học Quốc gia Hà Nội, nhà xuất bản Đại học sư phạm Hồ Chí Minh... Một số báo và tạp chí chuyên ngành thường đăng tải các bài viết về TH và KN học tập mà SV sư phạm có thể tham khảo: tạp chí Giáo dục, báo SV Việt Nam, báo Giáo dục và Thời đại, báo Tuổi trẻ...

4) Tổ chức các nhóm TH

Ngoài sự hướng dẫn của giảng viên (GV), bạn bè cũng có vai trò quan trọng trong việc rèn luyện KN TH của SV. Việc tham gia các nhóm TH sẽ giúp SV rèn luyện được tính hợp tác, khả năng giao tiếp, KN thực hành nghề nghiệp...

Xây dựng nhóm tự cần được tiến hành trên tinh

thần tự nguyện, tự giác, có sự phân công rõ nhiệm vụ của các thành viên trong nhóm như: Trưởng nhóm, phó nhóm, thư kí, nhóm viên một cách luân phiên theo từng yêu cầu của nhiệm vụ TH. Mỗi nhóm TH có thể duy trì từ 3 đến 5 hoặc từ 6 đến 7 thành viên. Đối với các nhiệm vụ TH liên quan đến việc thực hành làm đồ dùng, đồ chơi; nhiệm vụ thực hành các KN chăm sóc trẻ, KN tổ chức các hoạt động giáo dục thuộc các lĩnh vực phát triển đa dạng khác nhau hoặc giải quyết các tình huống sư phạm giả định... nhóm TH cần có sự bàn bạc, thống nhất từ việc xây dựng kế hoạch hoạt động cho đến phân công nhiệm vụ cụ thể cho các thành viên trong nhóm chuẩn bị. Căn cứ trên những bài mẫu đã được GV hướng dẫn thực hành với một số thao tác cụ thể các thành viên trong nhóm cần phát triển các hành động thực hành theo tiến trình hoạt động hoặc các quy trình đã được thiết kế. Sản phẩm thực hành của nhóm TH cần được bảo quản hoặc lưu giữ lại qua các video, clip để cả nhóm có thể xem lại, tự kiểm tra, đánh giá và điều chỉnh, bổ sung, rút kinh nghiệm cho quá trình TH của nhóm mình.

2.2.2. Nhóm biện pháp đối với GV

1) Kích thích nhu cầu TH, bồi dưỡng niềm tin vào khả năng TH và tăng cường hứng thú học tập cho SV.

Nhu cầu, niềm tin TH và hứng thú học tập có ý nghĩa quan trọng đối với quá trình TH nói chung và rèn luyện KN TH nói riêng. SV không thể TH, tự rèn luyện KN học tập nếu các em không có mong muốn, khát vọng tự mình chiếm lĩnh mở rộng, đào sâu kiến thức và thiếu niềm tin vào chính khả năng của mình. Vì vậy, trong quá trình dạy học, GV cần thường xuyên khơi dậy và vun đắp cho SV nhu cầu, niềm tin, tạo hứng thú học tập để giúp SV mầm non năm thứ nhất vượt qua khó khăn ban đầu của việc TH.

Khi SV đã có nhu cầu và niềm tin vào khả năng TH của mình, GV cần kích thích hoạt động nhận thức của họ, tạo cho họ có hứng thú học tập bền vững. Từ đó, SV sẽ tập trung chú ý cao vào việc TH, tích cực, say mê tìm tòi khám phá tri thức hình thành những KNTH.

2). Tư vấn, hướng dẫn cách thức TH; bồi dưỡng kỹ năng TH cho SV.

Biện pháp tư vấn, hướng dẫn cách thức TH; bồi dưỡng KN TH cho SV là biện pháp trực tiếp và nhanh đạt hiệu quả nhất. Thông qua những tư vấn, hướng dẫn của GV giúp SV sẽ dễ dàng tiếp nhận và thực hiện chúng bởi đây chính là những nhiệm vụ thực hành, mở rộng hơn về hệ thống những tri thức mà các em đã được lĩnh hội trong mỗi bài giảng.

Buổi đầu tiên của môn học, GV nên dành một khoảng thời gian để làm rõ tầm quan trọng của KN TH

ở nhà trường cao đẳng, tư vấn cho tập thể lớp về cách thức học tập nói chung và TH nói riêng. Ngoài thời gian trên lớp, GV tạo điều kiện cho SV trao đổi những khó khăn gặp phải trong quá trình TH thông qua Email, Zalo, Messenger, điện thoại hay gặp riêng GV.

Quá trình tư vấn cần chú ý tìm hiểu nguyên nhân của những khó khăn SV gặp phải; rèn luyện KN TH phải phù hợp với năng khiếu và sở thích học tập, đồng thời phát huy kinh nghiệm TH của các em. GV cần thể hiện sự kỳ vọng cao vào quá trình rèn luyện KN TH của SV thông qua việc tư vấn xác định mục tiêu. GV nên có những khen ngợi kịp thời để gia tăng động lực rèn luyện ở các em.

Bên cạnh đó, GV cũng cần bồi dưỡng KN TH cho SV. Việc bồi dưỡng KN TH cho SV phải được diễn ra thường xuyên thông qua từng bài giảng của GV.

3) Tăng cường kiểm tra, đánh giá các nhiệm vụ TH của SV.

Trong quá trình giảng dạy, GV cần tăng cường kiểm tra, đánh giá các nhiệm vụ TH của SV. Việc GV kiểm tra, đánh giá các nhiệm vụ TH buộc SV không được lơ là khi thực hiện các nhiệm vụ TH đó và tích cực nỗ lực cao hơn.

GV cần thường xuyên kiểm tra, đánh giá các nội dung yêu cầu TH có thể sau mỗi bài, mỗi chương, hay một phần kiến thức lớn, tìm ra những “sản phẩm” TH có chất lượng tương đối tốt xem đó như là “sản phẩm mẫu” để các SV khác học tập - tập dượt làm theo mẫu, từ đó rèn KN TH có hiệu quả cho SV.

Các hình thức kiểm tra, đánh giá quá trình TH của SV được sử dụng đa dạng như: đàm thoại, trắc nghiệm, tự luận... Nội dung kiểm tra, đánh giá phải phản ánh được mức độ yêu cầu lĩnh hội tri thức từng phần cụ thể. Kết quả cần phải ghi nhận một cách chính thức, tránh thái độ xem nhẹ kết quả quá trình TH ở SV.

2.2.3. Nhóm biện pháp đối với nhà trường

1) Bố trí phòng TH cho SV với phương tiện cần thiết

Không gian TH có thể trở thành nơi nảy sinh ý tưởng sáng tạo giá trị, truyền cảm hứng học tập, thể hiện đam mê, rèn luyện các KN, xây dựng ý thức cho SV... Hiện tại, SV không có phòng TH, do đó nhà trường cần bố trí phòng TH cho SV. Phòng TH có đủ tiện nghi không gian rộng rãi, thoáng mát, yên tĩnh để đánh thức cảm hứng sáng tạo cho SV. Ngoài ra, cần trang bị thêm máy tính có kết nối internet và được cài đặt phần mềm tra cứu thông tin thư viện để SV có thể sử dụng như đang ngồi học ở thư viện thu hút SV dành nhiều thời gian hơn cho việc học... Quá trình tổ chức phòng TH cũng cần quan tâm thiết lập nội quy sử dụng một cách nghiêm túc, đảm bảo người học

phát huy cao nhất các tiện ích mang lại và hiệu quả học tập được nâng cao. Nhà trường có thể tạo điều kiện cho tổ chức Đoàn Thanh niên - Hội SV thực hiện mô hình tự quản lý và bảo quản cơ sở vật chất.

2) Tổ chức các chuyên đề về các kỹ năng TH cho SV

Tham dự các chuyên đề KN TH, SV nâng cao nhận thức vai trò của KN này, biết được những cách thức rèn luyện KN TH hiệu quả. Thời gian tổ chức tập huấn các KN TH là đầu mỗi năm học. Báo cáo viên được mời từ các GV có kinh nghiệm trong lĩnh vực này, các SV từng có thành tích học tập xuất sắc cũng có thể đến chia sẻ các bí quyết TH tốt.

3) Tổ chức các cuộc thi có nội dung liên quan đến kỹ năng TH.

Trong rèn luyện KN TH, càng cần phát huy phương pháp này. Lôi cuốn SV vào những cuộc thi, các em hăng hái nỗ lực rèn luyện KN và thúc giục các thành viên khác trong tập thể để giành chiến thắng. Nhà trường phát huy vai trò, tính chất của tổ chức Đoàn Thanh niên - Hội SV trong việc tổ chức các cuộc thi này cho SV.

Nội dung các cuộc thi gắn bó chặt chẽ với việc thực hành và phát triển các KN TH của SV. Tạo sự đa dạng của cuộc thi bằng cách kết hợp nhiều hình thức thi: thi trắc nghiệm kiến thức TH, giải quyết tình huống TH, thực hành các KN TH, hùng biện về KN TH...

3. Kết luận

Kỹ năng TH là yếu tố ảnh hưởng trực tiếp đến hoạt động học tập của SV mầm non trong quá trình đào tạo và rèn luyện nghề nghiệp. Việc hình thành được KN TH phù hợp sẽ giúp SV mầm non - giáo viên mầm non tương lai có khả năng TH, tự bồi dưỡng và nâng cao năng lực chuyên môn, nghiệp vụ trong suốt cuộc đời giảng dạy của mình đáp ứng yêu cầu đổi mới trong giáo dục hiện nay. Các KN TH ngoài lớp học có thể được hình thành bằng con đường đào tạo, huấn luyện và tự rèn luyện.

Tài liệu tham khảo

1. Bùi Thế Bảo (2019), “Kỹ năng TH của SV Tâm lý học trường Đại học sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh”, Luận văn thạc sĩ.
2. Nguyễn Duy Cần (2013), *Tôi TH*, Nhà xuất bản Trẻ.
3. Trần Thị Minh Hằng (2003), “Một số yếu tố tâm lý cơ bản trong TH của SV cao đẳng sư phạm”, Luận án Tiến sĩ Tâm lý học, Đại học Sư phạm Hà Nội.
4. Trần Văn Hiếu (2002), *Xây dựng và rèn luyện hệ thống kỹ năng TH cho SV*, Đề tài Khoa học công nghệ cấp Bộ, Trường Đại học Sư phạm Huế.